

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

ZDRAVÁ MĚSTA, OBCE, REGIONY
ČESKÉ REPUBLIKY

STRATEGICKÉ ŘÍZENÍ A KVALITA MĚST

Sekce Národní sítě Zdravých měst ČR

Praha, 22. února 2017

www.ZdravaMesta.cz/strateg-sekce2017

Podpořeno finančními prostředky Evropského sociálního fondu, které byly na realizaci projektu poskytnuty z Operačního programu Zaměstnanost.

Centrum pro otázky
životního prostředí
Univerzita Karlova v Praze

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Indikátory udržitelného rozvoje měst a obcí

Tomáš Hák

Praha, 22. února 2017

Potřebujeme informace (?)

Žádné ničení planety
nevidím, nikdy v životě
jsem neviděl a nemyslím,
že nějaký vážný a
rozumný člověk by to
mohl říci

(V.Klaus)

V posledních pěti letech
se nedaří snižovat
škodlivé vlivy, naopak v
řadě oblastí zátěž a
degradace životního
prostředí stoupá

(M.Bursík)

Politika založená na důkazech

- Praxe a politika založená na důkazech (EBPP)
- požadavek, aby klinická medicína spočívala na pědeckých důkazech, existuje od poloviny 19. století
- Politika soudržnosti EU založená na důkazech (Regionální indikátory pro územní soudržnost, rozumný, inkluzivní a udržitelný růst – program ESPON ad.)

UNCED, Rio 1992

Informace a udržitelný rozvoj

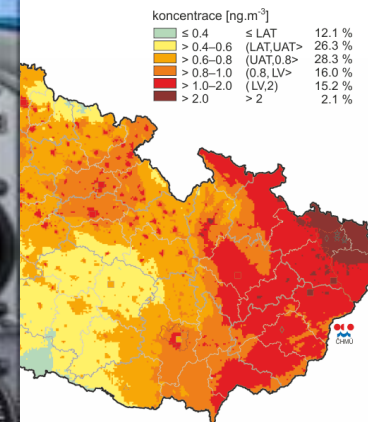
Význam informací/indikátorů byl uznán v Agendě 21, v níž je otázce informací věnována kapitola 40:

„Všeobecně používané indikátory, jako je HDP nebo údaje o jednotlivých přírodních zdrojích či míře znečištění, neindikují dostatečně jasně, do jaké míry je nastoupena cesta směrem k UR. Nepoužívá se metod, které by hodnotily interakce mezi rozvojem v jednotlivých sektorech, jako je ŽP, růst populace, sociální a ekonomické otázky. Tyto metody zatím nejsou k dispozici. Je třeba vytvořit indikátory UR tak, aby se postupně vytvořila pevná základna pro rozhodovací procesy na všech úrovních“.

Indikátory (ukazatele)

- V nejobecnějším smyslu můžeme indikátor chápat jako pozorovatelný fakt (objekt, vlastnost, proces), který je projevem (manifestací) existence jiného faktu, jež přímo pozorovatelný není.
- Specifický typ informací významných pro společenský rozhodovací proces
- Kvantitativní
- Musí být měřitelné a nezávislé

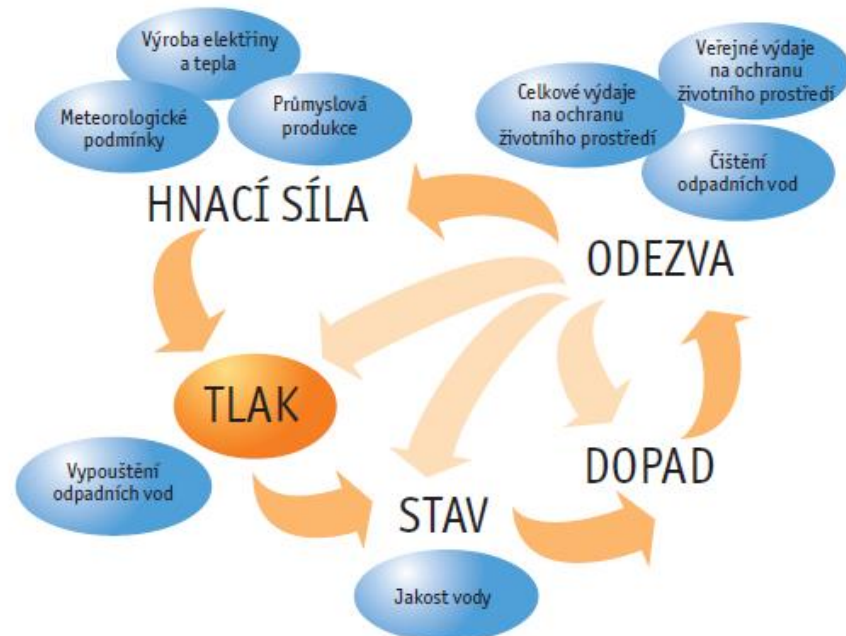
í i fyzické
(využití) a

ce benzo[a]pyrenu v ovzduší v roce 2013

Indikátory jsou

- 90. léta – úsilí o prosazení ukazatelů na mezinárodní úrovni
- nyní – proliferace indikátorů, „obsession with numbers“
- indikátory existují pro:
 - různé úrovně
 - různá témata
 - různé uživatele

Data o území

Regionální statistiky

Vyberte kraj a podívejte se na jeho **zobrazení ve statistických datech**:

aktuální údaje
časové řady
regionální publikace
další statistické údaje a informace v podrobném regionálním členění

Průřezové statistiky

- > [Cizinci](#)
- > [Genderové statistiky](#)
- > [Senioři](#)
- > [Souhrnná data o ČR](#)
- > [Regionální statistiky](#)
- > [Makroekonomické údaje](#)
- > [Evropská data \(ESDS\)](#)
- > [Mezinárodní data](#)

Data

> [Časové řady - kraje, okresy a správní obvody](#)

Analýzy, komentáře

> [Analýzy vdané krajskými správami ČSÚ](#)

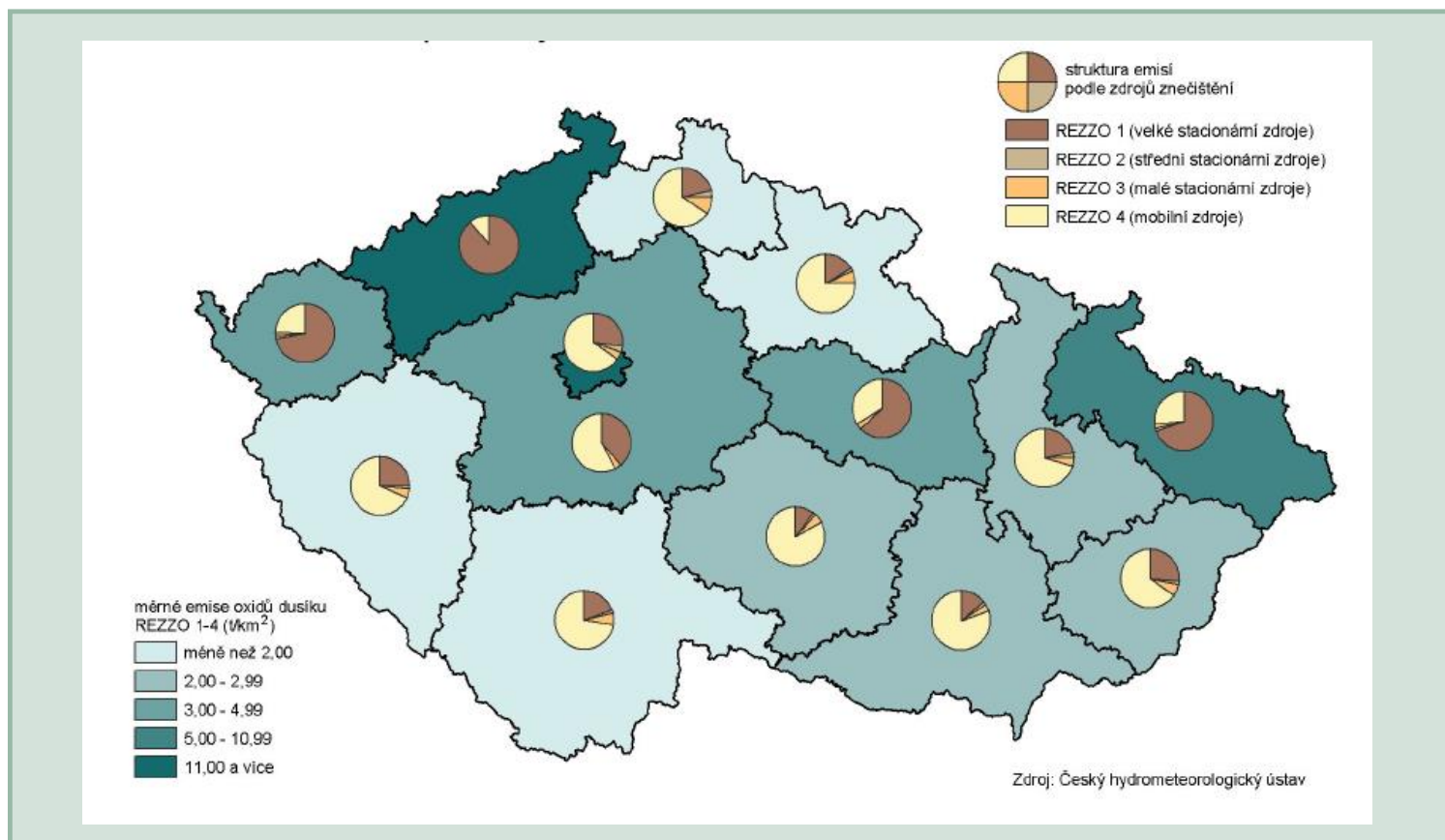
ESA 2010

Český statistický úřad používá soubory cookie, aby mohl svou webovou stránku lépe přizpůsobit potřebám uživatelů. Používáním těchto webových

Existují rozsáhlé databáze organizačních, demografických, ekonomických ad. údajů

- MOS, KROK, Urban Audit
- Rezortní ad. informační systémy: ÚZIS, ČHMÚ, ČSSZ, PÚP

Emise CO2

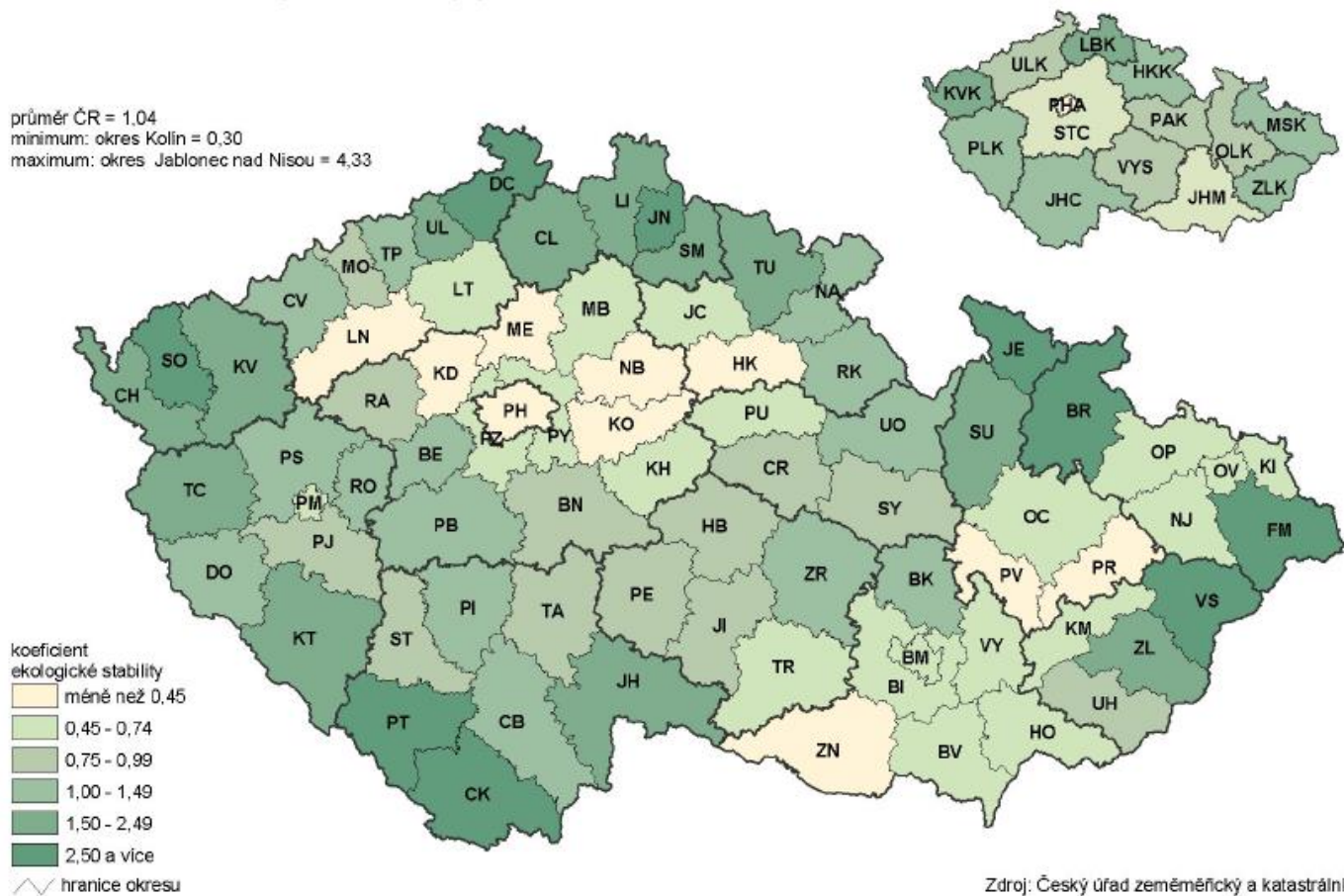

ČSÚ 2010: Vybrané oblasti UR v krajích ČR

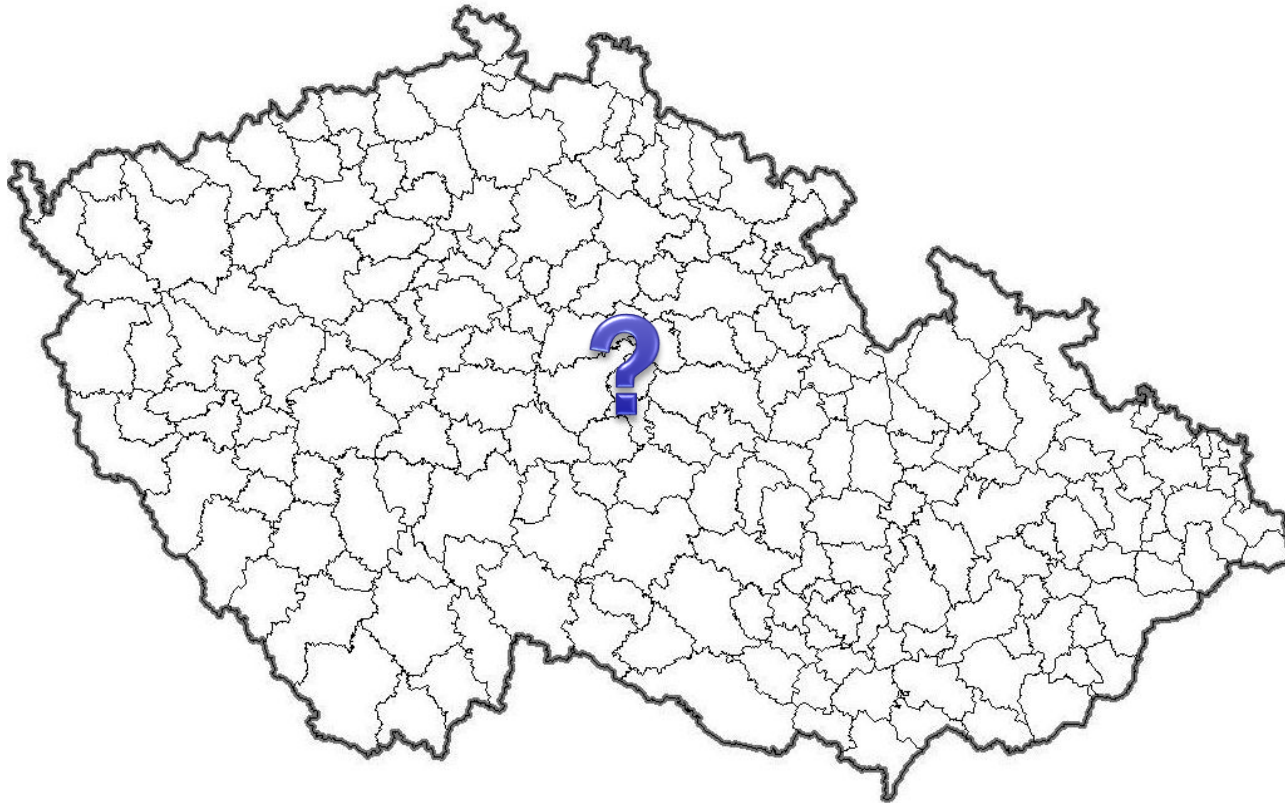
ČSÚ 2016: Základní tendence ekon., soc. a dem. vývoje v krajích

KES

průměr ČR = 1,04
minimum: okres Kolin = 0,30
maximum: okres Jablonec nad Nisou = 4,33

Udržitelnost rozvoje měst a obcí ČR

METODIKA HODNOCENÍ UDRŽITELNÝCH MĚST

- Metodika přináší podrobný popis evaluace za pomoci tzv. **Auditů udržitelného rozvoje**.
- Audit je zaměřen na **10 základních témat** souladu s mezinárodními Aalborskými závazky
- Audit hodnotí **stav a trendy** ve sledovaných oblastech
- dlouhodobý udržitelný rozvoj města
- Audit – **vlastní hodnocení** (sebehodnocení)
- Metodika byla vytvořena jako nástroj zejména pro **metody** místní Agenda 21 (MA21) v ČR
- Metodiky využívají také **města nižších kategorií** prostřednictvím svých Auditů
- Zpracovaný Audit je základem pro **strategické dokumenty** **komplexního rozvoje na místní úrovni**, významných analytických podkladů pro strategické a koncepční dokumenty municipality

1. Správa věcí veřejných a územní rozvoj

2. Životní prostředí

3. Udržitelná spotřeba a výroba

4. Doprava a mobilita

5. Zdraví obyvatel

6. Místní ekonomika a podnikání

7. Vzdělávání a výchova

8. Kultura a místní tradice

9. Sociální prostředí

10. Globální odpovědnost

Metodika – hlavní rysy

Indikátory

- **hlavní** indikátory - jsou povinné
- **doplňkové** indikátory - nepovinné (doporučený standard)

Návodné otázky

- **všechny návodné otázky musí být v Auditě zodpovězeny, ohledu na indikátory, které je doprovází/nedoprovází**

Druhy návodných otázek:

- **návodné otázky s hlavními indikátory** – otázky k jejichž zodpovězení je k dispozici **hlavní indikátor** s metodikou hodnocení. **Je požadováno** doložení důkazů s využitím výhradně hlavního indikátoru. Ten může být **výjimečně** nahrazen jiným indikátorem, tento indikátor musí však být odsouhlasen hlavním oponentem.
- **návodné otázky s doplňkovými indikátory** – otázky k jejichž zodpovězení je k dispozici indikátor doplňkový s metodikou hodnocení. Využití doplňkových indikátorů pro zodpovězení návodných otázek je doporučeným standardem, nicméně indikátory mohou být nahrazeny jinými indikátory podávajícími relevantní důkaz (posuzuje dále jen expert pro dané téma, zda je náhradní indikátor adekvátní či nikoli).
- **návodné otázky bez indikátorů** – zpravidla se jedná o kontextové informace, které umožňují si udělat celkový obrázek o daném tématu – forma jejich zodpovězení je ponechána na zpracovateli

Téma 2: ŽP Návodné otázky

Oblast (dílčí oblast v rámci tématu)	Návodné otázky	Indikátor
2.1 Kvalita vod, šetření vodou a efektivnější využívání vody	2.1.1. K jaké meziroční změně měrné spotřeby vody (m ³ /obyvatele) v obci došlo ve srovnání s předchozím kalendářním rokem?	2.1.A
	2.1.2. K jaké meziroční změně spotřeby vody došlo v budovách ve správě obce?	Není

Téma 2: ŽP Indikátory

Oblast (díličí oblast v rámci tématu)	Číslo a název indikátoru, stručná definice, doporučené jednotky měření	Doporučená metoda a frekvence zjišťování, možné zdroje dat	Význam indikátoru (klíčové indikátory jsou zvýrazněny)
2.1 Kvalita vod, šetření vodou a efektivnější využívání vody	2.1.A Celková spotřeba pitné vody v domácnostech / počet obyvatel (l/osoba)	Údaje za jednotlivou obec (spotřeba i cena vody) poskytne příslušná vodárenská společnost – (celkové fakturované množství vody /celkové množství vyrobené vody/ děleno počtem obyvatel) Možno 1krát ročně	Hlavní indikátor Dlouhodobým cílem je efektivní využívání pitné vody.

Děkuji za pozornost !

pište: tomas.hak@czp.cuni.cz

volejte: 724698014

prijďte COŽP UK, José Martího 2, Praha 6

SDG 11: Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města

Hlavní cíle a podcíle	Přiřazené indikátory
<p>11.7 Do roku 2030 zajistit všeobecný přístup k bezpečné, inkluzivní a přístupné městské zeleni a veřejnému prostoru, zejména pro ženy a děti, starší osoby a osoby se zdravotním postižením</p>	<p>11.7.1. Průměrný podíl zastavěných ploch typu <i>open space</i> ve městech, využitelných pro širokou veřejnost; podle věku, pohlaví a handicapovaných osob.</p>
	<p>11.7.2. Podíl obětí, které jsou předmětem fyzického nebo sexuálního obtěžování; podle pohlaví, věku, handicapu a místa události (za posledních 12 měsíců).</p>

Klíčové indikátory (*headline indicators*)

Většina institucí kromě hlavního souboru indikátorů zavádí také tzv. **headline indicators** (klíčové, titulkové)

- výhody/smysl: zpřehlednit reporting, upoutat pozornost na zásadní témata
- nevýhody: omezený počet (nutno nastavit kritéria výběru)

3. listopad 2016 4 až 8°C

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

www.ihned.cz

MENU Archiv HN ego! proč ne?! Český exportér

[obce rozpočet](#) [bankovníctví](#) [úvěr](#)

Obce potřebují miliardy, samy si ale ušetří jen těžko. Očekává se, že si budou více půjčovat od bank

 Roman Šitner, Adam Váchal 12. 10. 2016 00:00 (aktualizováno: 26. 10. 2016 11:03) [Financování obcí](#) 0

- Zadlužení českých obcí už dva roky za sebou klesá, i když úroky z úvěrů jsou nyní rekordně nízké. Obce jsou opatrnější.
- Obce dluží 87 miliard korun, očekává se, že si budou půjčovat více.
- Bohaté obce mají o řád vyšší příjmy než ty chudé. Hospodaření obcí zlepšil dozor státu, myslí si banky.

reklama

- 60 se
- 40 mě
- Pro za
- i pokr

„Headline“ indikátory – nadnárodní úroveň (EU)

[Help](#) | [log in](#)

Europe 2020 headline indicators

NAVIGATION

- [Main page](#)
- [Statistical themes](#)
- [Glossary](#)
- [Categories](#)
- [Tutorials](#)
- [Help](#)

ONLINE PUBLICATIONS

- [Eurostat yearbook](#)
- [Regional yearbook](#)
- [The EU in the world](#)
- [Statistics in focus](#)
- [Full list](#)

LINKS

- [Eurostat home](#)
- [Contact Eurostat](#)

TOOLS

- [What links here](#)
- [Special pages](#)
- [PDF version](#)

IN OTHER LANGUAGES

This article presents a statistical view of the Europe 2020 strategy of the [European Union \(EU\)](#), aimed at creating a smarter, greener and more inclusive economy and society. Eurostat, the statistical office of the EU, has created eight headline indicators to monitor progress towards the strategy targets. A comprehensive overview of available data can be found in the [smarter, greener, more inclusive - indicators to support the Europe 2020 strategy](#), also downloadable as PDF file.

The Europe 2020 strategy

As a leading provider of official statistics on the [European Union \(EU\)](#) and in response to the growing importance of the Europe 2020 strategy and to back-up the monitoring of its headline targets. Progress towards the strategy is monitored by means of nine headline indicators and additional sub-indicators. Data on the headline indicators are published in the [section](#) on the Eurostat website.

In late 2013, Eurostat introduced a new type of 'flagship publication' with the aim of providing statistics on Commission policy frameworks or important economic, social or environmental phenomena. The publications – entitled '*Smarter, greener, more inclusive? — Indicators to support the Europe 2020 strategy*' – support the Europe 2020 strategy and to back-up the monitoring of its headline targets. An update published in March 2015, looking into past trends, generally since 2002 or 2008, up to the most recent (or 2013).

The Europe 2020 strategy, adopted by the [European Council on 17 June 2010](#), is the EU's agenda for 2010-20. It emphasises smart, sustainable and inclusive growth as a way to overcome the structural weaknesses of the EU economy and to underpin a sustainable social market economy.

Topic	Headline Indicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Target
Employment	Employment rate age group 20–64, total (% of population)	70.3	69.0	68.5	68.5	68.4	68.4	75.0
	• Employment rate age group 20–64, females (% of population)	62.8	62.3	62.0	62.2	62.4	62.6	:
	• Employment rate age group 20–64, males (% of population)	77.8	75.7	75.0	74.9	74.5	74.3	:
R&D	Gross domestic expenditure on R&D (%) (% of GDP)	1.85	1.94	1.93	1.97	2.01	2.02	3.00
Climate change and energy	Greenhouse gas emissions (%) (Index 1990 = 100)	90.4	83.8	85.7	83.2	82.1	:	80.0
	Share of renewable energy in gross final energy consumption (%)	10.5	11.9	12.5	12.9	14.1	:	20.0
	Primary energy consumption (Million tonnes of oil equivalent)	1 689	1 595	1 654	1 596	1 584	:	1 483
	Final energy consumption (Million tonnes of oil equivalent)	1 175	1 108	1 160	1 107	1 103	:	1 086
Education	Early leavers from education and training, total (% of population aged 18–24)	14.7	14.2	13.9	13.4	12.7	12.0	< 10.0
	• Early leavers from education and training, females (% of population aged 18–24)	12.6	12.3	11.9	11.5	10.9	10.2	:
	• Early leavers from education and training, males (% of population aged 18–24)	16.6	16.1	15.8	15.3	14.4	13.6	:
	Tertiary educational attainment, total (% of population aged 20–24)	31.2	32.3	33.6	34.7	35.9	36.9	≥ 40.0

„Headline“ indikátory – národní úroveň

GOOD JOBS

Average annual deterioration of 1.0% over 4 years

61% of the labour force has a secure job that pays at least the Living Wage

WELLBEING

Average annual improvement of 0.9% over 4 years

Average life satisfaction is 7.6 on a scale of 0-10

ENVIRONMENT

Average annual deterioration of 1.8% over 4 years

Carbon emissions are 2% below a limit set to avoid dangerous climate change

FAIRNESS

Average annual deterioration of 0.8% over 4 years

After tax, average incomes of the top 10% of households are 8.7 times higher than the bottom 10%

HEALTH

Average annual improvement of 1.8% over 4 years

23% of deaths in England and Wales could have been avoided through good quality healthcare or public health interventions

Five headline indicators of national success

A clearer picture of how the UK is performing

Jak na to?

1. **10 témat UR** (dle MA 21)
2. pro každé téma – **2 klíčové indikátory**
kritéria výběru:
 1. dostupnost dat z veřejných zdrojů
 2. existence dat pro celou ČR (ORP, SO OI)
 3. reprezentativnost pro dané téma
 4. periodicita (frekvence sledování)
 5. spolehlivost datad. (možnost ovlivňovat daný jev obcí)

1. Správa věcí veřejných a územní rozvoj
2. Životní prostředí
3. Udržitelná spotřeba a výroba
4. Doprava a mobilita
5. Zdraví obyvatel
6. Místní ekonomika a podnikání
7. Vzdělávání a výchova
8. Kultura a místní tradice
9. Sociální prostředí
10. Globální odpovědnost

Klíčové téma - klíčový indikátor

TÉMA: 4 - Doprava

klíčové téma	klíčový indikátor
Mobilita a místní přeprava cestujících	
Dostupnost spojení veřejnou dopravou	Počty odjezdů spojů veřejné linkové dopravy a spojů drážní dopravy provozované na dráze celostátní a regionální ze sledované obce
Elektromobilita	
	Počet osobních aut
	Dopravní nehody na silnicích (počet) a počet usmrcených/zraněných těžce/lehce při dopravních nehodách

Klíčové indikátory udržitelného rozvoje měst a obcí ČR (příklady)

TÉMA: 1 – Správa věcí veřejných a územní rozvoj

- Migrační saldo obyvatel (na 1000 obyvatel)
- Hospodaření obce: Provozní saldo (provozní příjmy minus provozní výdaje)
- Zadlužení: Cizí zdroje celkem na 1 obyvatele
- Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev v %

TÉMA: 5 – Zdraví

- Střední délka života při narození (tj. naděje dožití)
- Trend předčasné úmrtnosti (na 100 tis.obyvatel, 0-64 let)
 - ze všech příčin (muži, ženy)
 - podle hlavních diagnóz (KVO, ca, úrazy) (muži, ženy)
- Standardizovaná incidence zhoubných nádorů bez dg C44

Klíčové indikátory - příklady

TÉMA: 6 – Místní ekonomika a podnikání

- Podíl nezaměstnaných osob v %
- Zaměstnanost v sektorech na počet ekonomicky aktivních obyvatel

TÉMA: 7 – Vzdělávání a výchova

- Index vzdělanosti (ze vzdělanostní struktury obyvatelstva)
- Příprava na vzdělávání (počet míst v MŠ k velikosti populace ve věku 3-5 let)

TÉMA: 9 – Sociální prostředí

- Podíl obyvatel využívajících dávky hmotné nouze
- Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (déle než rok)
- Podíl osob ve věku 18-24 let se základním vzděláním (early school leavers from education and training)
- Počet násilných trestných činů v obci
- Výskyt sociálně patologických jevů ve vzdělávacích zařízeních a službách

Další postup

konzultace – listopad

vorkshop expertů a měst - 14.11.2016

informace o indikátorech (důvod a proces jejich výběru ad.), diskuze v tematických skupinách

finalizace – prosinec 2016

20 indikátorů s metodickými listy

ČR2030 – kap. 4: Udržitelný rozvoj sídel a území

1. počet projektů realizovaných v rámci strategických dokumentů pro území aglomerace
2. počet projektů realizovaných v rámci strategií CLLD
3. existence standardů dostupnosti veřejných služeb
4. podíl územních plánů obsahujících dodržované standardy veřejných služeb
5. existence metodiky pro provázané/integrované (územní a strategické) řízení pro funkční urbanizovaná území
6. podíl funkčních urbanizovaných území na území ČR
7. podíl obyvatelstva žijící na ve funkčních urbanizovaných územích
8. migrační saldo dle ORP
9. index stáří / naděje na dožití dle ORP
10. podíl malých a středních podniků na krajské hrubé přidané hodnotě
11. disponibilní příjem domácnosti na 1 obyvatele dle krajů
12. průměrné výdaje domácnosti na bydlení
13. podíl nájemního bydlení na bytovém fondu
14. podíl osob/domácností využívajících sociální bydlení
15. podíl sociálních bytů na bytovém fondu obce/ORP
16. počet území v rámci kraje/ORP s výskytem sociálně vyloučených lokalit
17. podíl osob vykazujících známky sociálního vyloučení (dlouhodobá nezaměstnanost, substandardní bydlení, nízké vzdělání, předluženost, ad.)
18. počet místních integrovaných strategií
19. spokojenost s mezilidskými vztahy k obci
20. zábor ZPF (ve městech, v ORP?) / poměr záboru půdy k růstu populace
21. počet brownfields v kraji
22. kilometry MHD na 10 000 obyvatel
23. podíl bezbariérových chodníků na celkové délce cest
24. V roce 2030 obce plánují rozvoj společně s veřejností.
25. počet realizátorů MA 21
26. počet strategií CLLD
27. objem financí přerozdělovaných v rámci veřejného rozpočtování
28. počet obcí sledujících svou uhlíkovou stopu
29. rozloha oblastí ČR s překročeným imisním limitem
30. průměrná roční koncentrace PM2,5 na osobu dle ORP/kraje
31. podíl dokončených budov ve třídě A na počtu dokončených budov
32. podíl adaptovaných budov
33. podíl zeleně na všech pozemcích / podíl zeleně ve městech
34. podíl bezpečných cyklostezek na celkové délce komunikací
35. počet elektromobilů
36. počet nabíjecích stanic dle ORP
37. existují metodické a vzdělávací nástroje pro nástroje pro UR municipalit